

Udskriftsdato: mandag den 12. januar 2026

KEN nr 9258 af 07/03/2018 (Gældende)

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om køn - alder - retlig interesse - sundhed - ej medhold

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 2017-6811-29664

Ligebehandlingsnævnets afgørelse om køn - alder - retlig interesse - sundhed - ej medhold

J. nr. 2017-6811-29664

En mand født i 1974 havde ikke retlig interesse i en sag om forskelsbehandling på grund af køn ved HPV-vaccination. Personer med livmoder eller æggestoksvæv bliver tilbudt gratis HPV-vaccination fra det fyldte 12. år og inden det fyldte 18. år. Vaccinen bliver midlertidigt tilbudt gratis til mænd, der er tiltrukket af mænd, og som er fyldt 15 år, men ikke 20 år ved påbegyndelse af en vaccinationsserie. Klagen blev afvist, da manden ikke var direkte berørt af den påståede forskelsbehandling.

Klagen drejer sig om påstået forskelsbehandling på grund af køn i forbindelse med, at Sundhedsstyrelsen kun tilbyder gratis HPV-vaccine til personer med livmoder eller æggestoksvæv og til mænd, som er tiltrukket af mænd.

Ligebehandlingsnævnets afgørelse

Ligebehandlingsnævnet kan ikke behandle klagen.

Sagsfremstilling

Klager, som er mand født i 1974, har den 29. maj 2017 indbragt en klage til Ligebehandlingsnævnet over, at Sundhedsstyrelsen tilbyder gratis HPV-vaccine til personer med livmoder eller æggestoksvæv, og ikke også til drenge.

Parternes bemærkninger

Klager gør gældende, at det er i strid med ligestillingsloven, at kun piger tilbydes gratis HPV-vaccine.

HPV-vaccinen beskytter mod kræftsygdomme, der kan ramme både kvinder og mænd. En af begrundelserne herfor er, at hvis de fleste piger bliver beskyttet, så bliver "flokken" også beskyttet. Da der ikke bliver vaccineret nok piger, opnår drenge ikke beskyttelsen. Derudover opnår homoseksuelle drenge og mænd heller ikke beskyttelsen.

Sundhedsstyrelsen diskriminerer herved mænd og særligt homoseksuelle mænd, som er i en særlig risikogruppe.

I USA estimeres det, at 38,4 % af de kræftformer, som kan forebygges med HPV-vaccine, rammer mænd. Klager har ikke tal fra Danmark, men han undrer sig over, at Sundhedsstyrelsen kun oplyser tal om anal kræft.

Indklagede oplyser som baggrund for, at den gratis HPV-vaccine alene tilbydes til piger er, at vaccinen blev indført i børnevaccinationsprogrammet på grund af dens forebyggende effekt mod livmoderhalskræft.

HPV er en betegnelse for over 100 forskellige typer vira, hvoraf 15 typer er højrisikotyper og carcinogene.

HPV-vaccinen, der lige nu bliver benyttet i børnevaccinationsprogrammet, er godkendt til forebyggelse af kræftforstadier og kræft i livmoderhalsen, kvinders ydre kønsdele, skeden, endetarmsåbningen og kønsvorter. HPV-vaccinen er derimod ikke godkendt til at forebygge andre HPV-relaterede kræftformer, såsom kræft i penis, hoved og hals, fordi det ikke er videnskabeligt godtgjort, at vaccinen også har en forebyggende effekt over for disse kræftformer.

Når Sundhedsstyrelsen vurderer, om en vaccine skal tilbydes en bestemt befolkningsgruppe, lægges der bl.a. vægt på vaccins beskyttende effekt. Der er en overbevisende evidens for vaccins sikkerhed og effekt i relation til de sygdomme, vaccinen er godkendt til at forebygge. Den eneste kræftform, vaccinen er godkendt til at beskytte imod, og som rammer mænd, er anal kræft.

Drenge bliver i dag ikke tilbudt gratis vaccination mod HPV som en del af børnevaccinationsprogrammet, da antallet af de HPV-relaterede kræfttilfælde, som vaccinen er godkendt til at forebygge hos mænd, ikke skønnes at være tilstrækkeligt højt.

Når børnevaccinationsprogrammet er rettet mod piger, skyldes det, at sygdomsbyrden af HPV-relateret kræft er langt større for kvinder end for mænd, idet livmoderhalskræft udgør langt den hyppigste HPV-relaterede kræftform. Der bliver diagnosticeret omkring 370 tilfælde af livmoderhalskræft årligt i Danmark.

Siden HPV-vaccinen blev indført i børnevaccinationsprogrammet til piger i 2009 har der løbende været diskussion om, hvorvidt HPV-vaccinationen skal udvides til også at omfatte drenge.

Forud for indførsel af nye vaccinationer i børnevaccinationsprogrammet vurderer Sundhedsstyrelsen om en række kriterier er opfyldt, herunder sygdommens udbredelse, alvorlighed samt bivirkningsprofilen på vaccinen. Ud fra disse kriterier finder Sundhedsstyrelsen fortsat ikke, at der er grundlag for at tilbyde HPV-vaccination til alle drenge. Den gevinst, man kan få i en afgrænset gruppe, berettiger ikke til, at det anbefales, at alle drenge skal vaccineres i 12-års alderen.

Selvom drenge ikke bliver vaccineret mod HPV i børnevaccinationsprogrammet, vil mange af dem alligevel undgå at blive smittet med HPV på grund af flokimmunitet. Flokimmunitet er, når en mand indirekte bliver beskyttet mod HPV, fordi de kvinder, manden har sex med, er vaccineret. Flokimmuniteten ved vaccination af piger er betydelig både i forhold til beskyttelse af piger og drenge. En effektiv flokimmunitet kræver dog, at tilstrækkeligt mange piger er HPV-vaccineret. Den yderligere gevinst ved at tilføje vaccination til drenge er minimal, så længe tilslutningen blandt piger er 80 % eller højere. Falder tilslutningen til under 50 % svigter flokimmuniteten, og er der vedvarende lav tilslutning på omkring 40 % blandt piger, kan vaccination af drenge være relevant.

I Danmark bliver der årligt diagnosticeret omkring 140 tilfælde af anal kræft. Størstedelen af tilfældene er hos kvinder. Hovedparten af de omkring 40 mænd, der årligt bliver ramt, er mænd, der har sex med mænd.

I forhold til at forebygge anal kræft hos mænd fås den største gevinst i et forebyggelsesperspektiv ved vaccination af drenge eller unge mænd, der senere springer ud som mænd, der har sex med mænd. Ligesom med piger, er det vigtigt, at vaccinen bliver givet før seksuel debut. Den gruppe af drenge, der har størst gevinst af vaccinationen, er imidlertid vanskelig at identificere tidligt nok.

Mænd, der har sex med mænd, er i en særlig høj risiko for at udvikle anal kræft. Sundhedsstyrelsen har igangsat et pilotprojekt, der skal afklare, om det er muligt at igangsætte et tilbud om HPV-vaccination til unge mænd, der har sex med mænd. Projektet vil løbe i 2018, hvorefter det bliver evalueret. Da HPV-vaccinen virker forebyggende, er det ikke tanken at tilbyde HPV-vaccination til alle i denne risikogruppe. Selvom der vil være en vis risiko for, at flere er blevet seksuelt aktive og derfor smittet med HPV, bliver vaccinen imidlertid alligevel i pilotprojektet tilbudt til mænd i aldersgruppen 15-20 år, som har sex med mænd.

Ligebehandlingsnævnets bemærkninger og konklusion

Det fremgår af ligestillingsloven, at ingen må udsætte en person for direkte eller indirekte forskelsbehandling på grund af køn.

Forbuddet mod forskelsbehandling gælder efter loven enhver arbejdsgiver, myndighed og organisation inden for offentlig forvaltning og almen virksomhed. Loven gælder også for myndigheder og organisationer og alle personer, som leverer varer og tjenesteydelser, der er tilgængelige for offentligheden inden for både den offentlige og den private sektor, herunder offentlige organer, og som tilbydes uden for privat- og familielivet, samt transaktioner i den forbindelse.

Efter bekendtgørelse om gratis vaccination mod visse smitsomme sygdomme mv., tilbydes personer med livmoder eller æggestoksvæv gratis HPV-vaccination fra det fyldte 12. år og inden det fyldte 18. år.

Efter bekendtgørelse om midlertidig gratis vaccination mod analkræft (HPV) til unge mænd, der er tiltrukket af mænd tilbydes HPV-vaccinen midlertidig gratis til unge mænd, der er tiltrukket af mænd, og som er fyldt 15 år, men ikke 20 år ved påbegyndelse af en vaccinationsserie.

En klage kan indbringes for Ligebehandlingsnævnet af den, der har retlig interesse i sagen. Det betyder, at Ligebehandlingsnævnet kun kan behandle en klage, hvis klageren har en individuel og aktuel interesse i den konkrete sag.

Klageren skal således være direkte berørt af den påståede forskelsbehandling ved selv at have været udsat for en handling eller undladelse, som efter den pågældendes opfattelse udgør ulovlig forskelsbehandling.

Nævnet vurderer, at klager, der er født i 1974, ikke er direkte berørt af den påståede forskelsbehandling på en sådan måde, at han har en individuel og aktuel interesse i sagen.

Ligebehandlingsnævnet afviser derfor klagen.

Retsregler

Afgørelsen er truffet efter følgende bestemmelser:

Lov om Ligebehandlingsnævnet

- § 1, stk. 1, og stk. 2, nr. 1, om nævnets kompetence
- § 1, stk. 6, om retlig interesse
- § 8, stk. 3, om nævnets afvisning af klagen
- § 9, stk. 1, om klagebehandling
- § 12, stk. 1, om klagebehandling

Ligestillingsloven

- § 1 a, om lovens anvendelsesområde
- § 2, om forbud mod forskelsbehandling

Bekendtgørelse nr. 228 af 8. marts 2014 om gratis vaccination mod visse smitsomme sygdomme m.v.

- § 2, stk. 1, nr. 6, om HPV-vaccine

Bekendtgørelse nr. 83 af 13. januar 2015 om ændring af bekendtgørelse om gratis vaccination mod visse smitsomme sygdomme m.v.

- § 1, stk. 1, nr. 3, om ændring af personkreds

Bekendtgørelse nr. 48 af 21. januar 2018 om midlertidig gratis vaccination mod analkræft (HPV) til unge mænd, der er tiltrukket af mænd

- § 1, stk. 3, om personkreds
- § 4, om periode

<2017-6811-29664>